

KINH NGUYỆT KHÔNG DỨT

(TUỔI TIỀN MÃN KINH)

BS CKI Phạm Thị Thanh Bình

Hội đông y quận Ba Đình

I- Định nghĩa:

- Phụ nữ sau 49 tuổi kinh nguyệt cần phải đình chỉ, trái lại nếu nên chấm dứt mà không chấm dứt, hoặc đã chấm dứt mà lại có, bệnh trạng mới hiện ra ngoài gọi là "kinh nguyệt không dứt". Y học hiện đại gọi là "quá sản niêm mạc Tử cung".

- Nếu người thể chất khỏe, dù đến tuổi phải đình chỉ mà vẫn có kinh, không có bệnh trạng gì hiện ra ngoài xưa cho rằng đó là khí huyết sung túc không cần đến thuốc.

II- Nguyên nhân.

49 tuổi kinh nguyệt không dứt phần nhiều là thời kỳ kinh mạch suy yếu, mệt nhọc quá sức, tính tình thất thường.

III- Phân loại và phép chữa.

1. Thể khí hư.

a) Triệu chứng:

Kinh nguyệt kéo dài trên 10 ngày, ra nhiều, kèm theo mệt mỏi, đoản hải, da xanh, lưỡi nhợt, rêu trắng dày.

Mạch: Trầm vô lực

b) Phép điều trị: Bổ trung khí

c) Bài thuốc: Bổ trung ích khí gia giảm.

Phòng sâm	12g	Bổ khí
Hoàng Kỳ	20g	Bổ khí
Đương qui	12g	Bổ huyết
Bạch truật	12kg	Bổ khí kiện tỳ

Thăng ma	20g - 30g	Thăng đề trợ khí
Sài hồ	12g	Thăng đề trợ khí
Trần bí	12g	Hành khí - Trợ cho bổ khí
Cam thảo	06g	Hòa vị - kiện tỳ
Đại táo	12g	Bổ khí hòa vị

Nếu rong kinh gia thêm:

Bồ hoàng sao cháy	12g
Nhọ nồi sao cháy	12g
Ngải diệp sao cháy	12g

- Nếu bệnh nhân có hỏa vượng(Cao Ha)

Dùng bài: An lão thang

Đẳng sâm	20g	Bổ khí kiện tỳ
Hoàng kỳ	20g	Bổ khí kiện tỳ
Thục địa	16g	Bổ huyết
Sơn thù	12g	Bổ thận cố sáp
Đương qui	12g	Bổ huyết
Bạch truật	16g	Bổ khí kiện kỳ
Cam thảo	6g	Hòa vị kiện tỳ
Hương phụ	12g	Hành khí, sơ can
A giao sao phồng	12g	Cầm máu
Ngải cứu sao cháy	12g	Cầm máu
Kinh giới sao cháy	12g	Cầm máu

Bài này còn chỉ định cho người từ 50 - 55 tuổi đã hết kinh vài tháng tự nhiên lại có ra nhiều huyết cục đen, hoặc ra kéo dài huyết đỏ.

2. Thể khí uất.

a) *Triệu chứng*: Buồn phiền hay suy nghĩ mệt mỏi kinh nguyệt ra kéo dài, lượng kinh ít, nhọt, bụng ngực đầy chướng có khi kinh không thông. Rêu lưỡi vàng, lưỡi đỏ. Mạch huyền.

b) Phép điều trị:

Thư can, giải uất, điều khí, cầm máu.

c) Bài thuốc: Đan chi tiêu gia gia giảm.

Đương qui	12g	Bổ huyết dưỡng can
Bạch thược	12g	Bổ huyết dưỡng can
Bạch linh	12g	Bổ khí, kiện tỳ
Bạch truật	12g	Bổ khí, kiện tỳ
Cam thảo sao	6g	Hòa vị kiện tỳ
Sài hồ	12g	Thư can giải uất
Đan bì	12g	Thanh nhiệt phân huyết
Chi tử	12g	Thanh can tiết nhiệt
Bạc hà	12g	Thành nhiệt tiêu phong

Can khương 3 cát

- Nếu lưỡi đỏ, miệng khô, mạch xác không dùng bài này.
- Nếu hoa mắt chóng mặt, nhức đầu gia bạch thược 20g
- Nếu ợ hơi gia thêm:

Hương phụ 12g

Trần bì 12g

- Nếu kinh ra không dứt kéo dài > 10 ngày gia thêm các vị cầm máu

+ Bồ hoàng sao cháy 12g

+ Nhọ nồi sao cháy 12g

+ Ngải diệp sao chấu 12g

3. Thể hư hàn

a) Triệu chứng.

* Thiên về huyết hư: Huyết ra không dứt màu huyết trong nhạt, mệt mỏi, mỗi lưng, hoa mắt chóng mặt nhức đầu, bụng dưới đau, rêu lưỡi trắng mỏng, lưỡi nhạt.

Mạch xác

- Phép điều trị: Bổ huyết cầm máu
- Bài thuốc: Giao ngải thang gia giảm

Đương qui	12g	Bổ huyết
Bạch thược	12g	Bổ huyết
Xuyên khung	6g	Bổ huyết
A giao sao phồng	12g	Cầm máu
Cam thảo	06g	Hòa vị
Ngải diệp sao cháy	12g	Cầm máu
Bồ hoàng sao cháy	12g	Cầm máu

Sắc ngày 1 thang.

* Thiên về khí hư

- Triệu chứng rong kinh kéo dài có khi kinh ngừng 1 thời gian bất thần có lại.

- Ăn kém, mệt mỏi, người lạnh, rêu lưỡi trắng dày.

Mạch trầm tế:

- Phép điều trị: Bổ trung khí cầm máu
- Bài thuốc: Bổ trung ích khí gia giảm
- Thuốc.

Phòng sâm	12g	Kiến kỳ - Bổ khí
Hoàng kỳ	12g	Kiến kỳ - Bổ khí
Đương qui	12g	Bổ huyết
Bạch truật	13g	Kiến tỳ - Bổ khí
Thăng ma	12g	Thăng đề
Sài hồ	12g	Thăng đề
Trần bì	12g	Hàng khí
Cam thảo	06g	Hòa vị kiện tỳ

Đại táo	12g	Kiến tỳ - Bổ khí
Bồ hoàng sao cháy	12g	Cầm máu
Nhọ nồi sao cháy	12g	Cầm máu
Ngải diệp sao cháy	12g	Cầm máu

* Nếu có tỳ hư, ăn kém, ngủ kém dùng bài qui tỳ thang

- Phòng sâm	12g	Bổ khí kiện tỳ
- Hoàng kỳ	12g	Bổ khí kiện tỳ
- Dương qui	12g	Bổ huyết
- Bạch truật	12g	Bổ khí kiện tỳ
- Táo nhân	12g	An thần
- Viễn trí	06g	An thần
- Bạch linh	12g	Bổ khí kiện tỳ
- Cam thảo	06g	Hòa vị
- Đại táo	12g	Bổ khí kiện tỳ
- Mộc hương	8g	Hành khí giúp cho bổ khí
- Long nhãn	12g	Bổ huyết, an thần

Gia thêm:

Bồ hoàng sao cháy	12g	Cầm máu
Ngải diệp sao cháy	12g	Cầm máu
Nhọ nồi sao cháy	12g	Cầm máu